

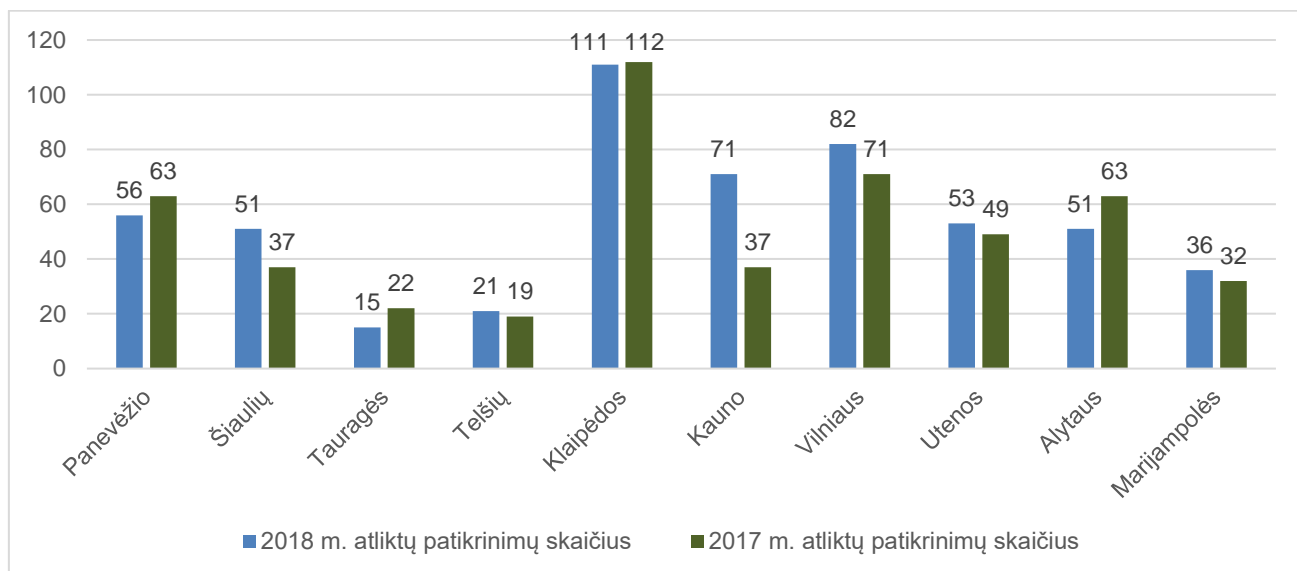

**NACIONALINIS VISUOMENĖS SVEIKATOS CENTRAS
PRIE SVEIKATOS APSAUGOS MINISTERIJOS**

2018 m. imunoprofilaktikos vykdymo asmens sveikatos
prižiūros įstaigose kontrolės trumpa apžvalga

Imunoprofilaktikos vykdymo asmens sveikatos priežiūros įstaigose (toliau – ASPĮ) kontrolė yra viena iš priemonių, kuria siekiama stiprinti užkrečiamųjų ligų kontrolę.

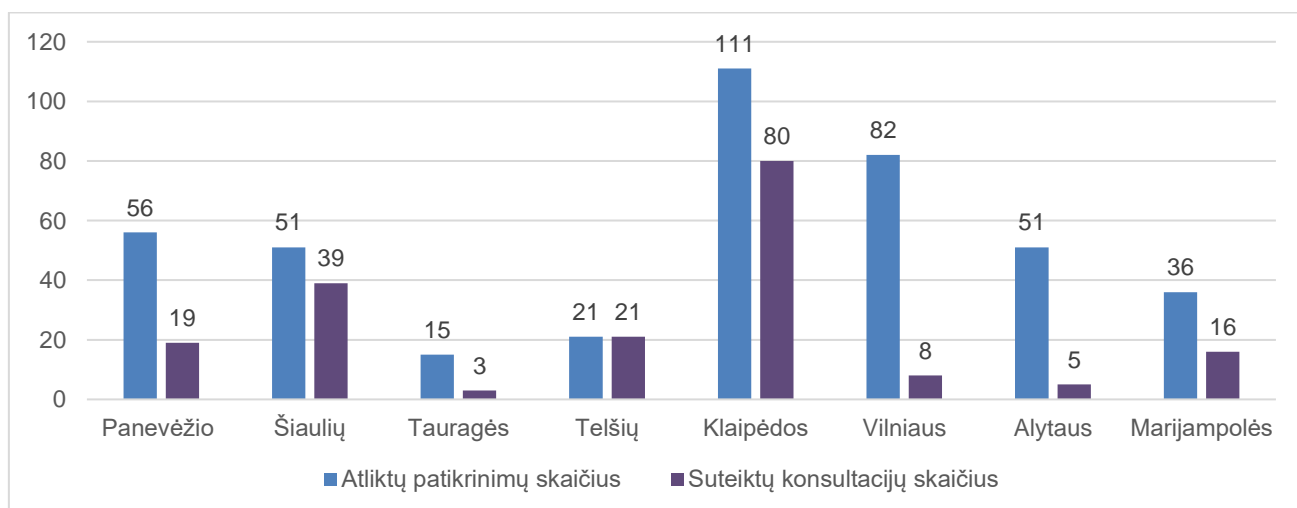
Nacionalinio visuomenės sveikatos centro prie Sveikatos apsaugos ministerijos (toliau – NVSC) departamentų pateiktais duomenis, 2018 m. imunoprofilaktikos vykdymas buvo patikrintas 547 ASPĮ, 2017 m. – 505 ASPĮ (1 pav.). 2018 m. daugiausiai patikrinimų (111) atliko NVSC Klaipėdos departamentas. 2018 m. gerokai daugiau patikrinimų nei 2017 m. atliko NVSC Kauno departamentas.

1 pav. 2018 m. ir 2017 m. NVSC departamentų atliktų patikrinimų, kurių metu buvo vertinamas ASPĮ imunoprofilaktikos vykdymas, skaičius

2018 m. atliekant imunoprofilaktikos vykdymo ASPĮ kontrolę buvo suteikta daugiau nei 191 konsultacija (NVSC Kauno ir Utenos departamentai nenurodė suteiktų konsultacijų skaičiaus), tuo tarpu 2017 m. buvo suteiktos 104 konsultacijos. 2018 m. suteikta gerokai daugiau konsultacijų nei 2017 m., nes nemažai jų buvo susijusios su pasikeitusiu Lietuvos Respublikos vaikų profilaktinių skiepimų kalendoriumi (nuo 2018 m. liepos 1 d. pradėti skiepijimai nuo meningokokinės infekcijos, nuo 2018 m. rugsėjo 1 d. – nuo rotavirusinės infekcijos). Lyginant suteiktų konsultacijų skaičių tarp duomenis pateikusių departamentų, 2018 m. daugiausia konsultacijų (apie 42 proc.) suteikė NVSC Klaipėdos departamentas.

Vertinant atliktų patikrinimų ir suteiktų konsultacijų skaičius matyti, kad 2018 m. NVSC Telšių departamentas konsultacijas suteikė visose patikrintose ASPĮ, taip pat santykinai daug konsultacijų suteikė NVSC Šiaulių departamentas bei jau paminėtas Klaipėdos departamentas (2 pav.).

2 pav. 2018 m. NVSC departamentų atliktų patikrinimų ASPĮ dėl imunoprofilaktikos vykdymo skaičius ir patikrinimų metu suteiktų konsultacijų skaičius

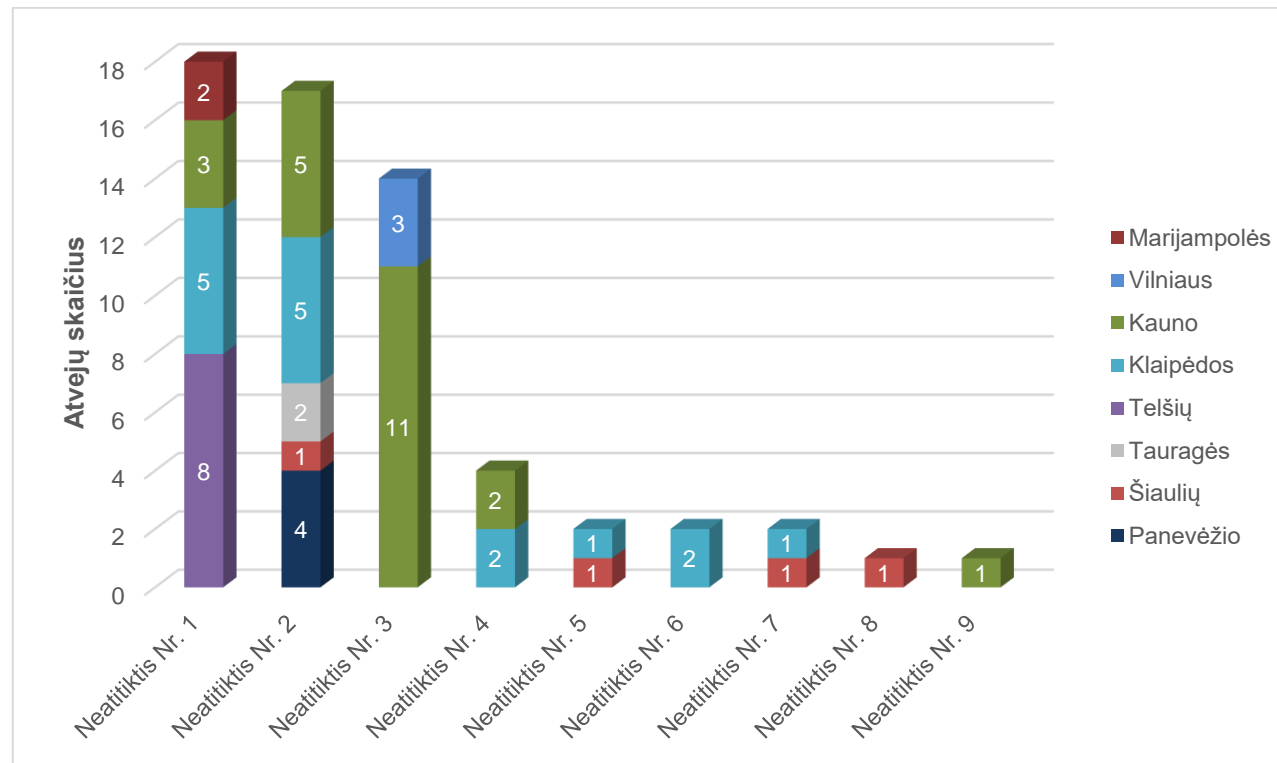
2018 m. tikrinant imunoprofilaktikos vykdymą ASPI buvo nustatyta 61 neatitiktis teisės aktų reikalavimams (1 lentelė). Daugiausiai neatitiktys buvo susijusios su skiepimų procedūros aprašų rengimu (18 atvejų), pneumokokinės infekcijos rizikos grupių skiepimų organizavimu ir vykdymu (17 atvejų), taip pat individualių skiepimo planų asmenims, kurie dėl įvairių priežasčių nebuvo paskiepyti pagal tuo metu galiojusį Lietuvos Respublikos vaikų profilaktinių skiepimų kalendorių, sudarymu (14 atvejų).

1 lentelė. 2018 m. nustatyti pažeidimai ASPI dėl imunoprofilaktikos vykdymo

Nr.	Neatitiktis	Patikrintų ASPI, kuriose nustatyta neatitiktis, skaičius	Apskritis, kuriose nustatyta neatitiktis	Reikalavimą (-us) reglamentuojantys teisės aktai
1.	Nėra parengto ir / ar vadovo patvirtinto skiepimų procedūros aprašo ir / ar jis nėra parengtas pagal Skiepimų procedūros pavyzdinį aprašą	18 (8 atvejais nebuvo parengtas ir / ar vadovo patvirtintas, 10 atvejų – parengtas ne pagal pavyzdinį aprašą)	Telšių, Klaipėdos, Kauno, Marijampolės	Imunoprofilaktikos organizavimo ir atlikimo tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2002 m. rugsėjo 23 d. įsakymu Nr. 468 „Dėl Imunoprofilaktikos organizavimo ir atlikimo tvarkos aprašo patvirtinimo“, 11.2 p.
2.	Neorganizuojami ir / ar nevykdomi pneumokokinės infekcijos rizikos grupių skiepimai	17	Kauno, Klaipėdos, Panevėžio, Tauragės, Šiaulių	Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2015 m. spalio 8 d. įsakymas Nr. V-1130 „Dėl Pneumokokinės infekcijos rizikos grupių patvirtinimo“ 2.1 p.
3.	Asmenims, kurie dėl įvairių priežasčių nebuvo paskiepyti pagal tuo metu galiojusį Lietuvos Respublikos vaikų profilaktinių skiepimų kalendorių, nesudaromi individualūs skiepimo planai, atsižvelgiant į skiepiamo asmens amžių ir skiepimo indikacijas, nurodytas imuninio vaistinio preparato charakteristikų santraukoje, ir apie tai neįrašoma į Vaiko sveikatos raidos istoriją (forma Nr. 025-112/a) arba Ambulatorinę asmens sveikatos istoriją (forma Nr. 025/a)	14	Kauno, Vilniaus	Imunoprofilaktikos organizavimo ir atlikimo tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2002 m. rugsėjo 23 d. įsakymu Nr. 468 „Dėl Imunoprofilaktikos organizavimo ir atlikimo tvarkos aprašo patvirtinimo“, 11.7 p., Lietuvos Respublikos vaikų profilaktinių skiepimų kalendorius, patvirtintas Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2015 m. birželio 12 d. įsakymu Nr. V-757 „Dėl Lietuvos Respublikos vaikų profilaktinių skiepimų kalendoriaus patvirtinimo“, 7 p., Poliomieliito ir ūmių vangių paralyžių epidemiologinės ir laboratorinės priežiūros ir kontrolės veiksmų planas, patvirtintas Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2014 m. birželio 16 d. įsakymu Nr. V-707 „Dėl Poliomieliito ir ūmių vangių paralyžių epidemiologinės ir laboratorinės priežiūros ir kontrolės veiksmų plano patvirtinimo ir Nacionalinio poliomieliito ekspertų komiteto sudarymo“, 1.4 p.

4.	ASPI nėra paskirto (-ų) sveikatos priežiūros specialisto (-ų), atsakingo (-ų) už imunoprofilaktikos organizavimą ir koordinavimą	4	Kauno, Klaipėdos	Imunoprofilaktikos organizavimo ir atlikimo tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2002 m. rugsėjo 23 d. įsakymu Nr. 468 „Dėl Imunoprofilaktikos organizavimo ir atlikimo tvarkos aprašo patvirtinimo“, 11.1 p.
5.	Tėvai ar teisėti globėjai neinformuojami apie vakcinų skyrimą, galimas nepageidaujamas reakcijas į skiepą prieš kiekvieną vaiko skiepimą	2	Klaipėdos, Šiaulių	Lietuvos Respublikos vaikų profilaktinių skiepimų kalendorius, patvirtintas Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2015 m. birželio 12 d. įsakymu Nr. V-757 „Dėl Lietuvos Respublikos vaikų profilaktinių skiepimų kalendoriaus patvirtinimo“, 6 p. (nuo 2018-09-01 Lietuvos Respublikos vaikų profilaktinių skiepimų kalendorius, patvirtintas Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2018 m. rugpjūčio 29 d. įsakymu Nr. V-955 „Dėl Lietuvos Respublikos vaikų profilaktinių skiepimų kalendoriaus patvirtinimo“, 7 p.)
6.	ASPI neužtikrinami imuninių vaistinių preparatų saugojimo „šalčio grandinės“ reikalavimai	2	Klaipėdos	Imunoprofilaktikos organizavimo ir atlikimo tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2002 m. rugsėjo 23 d. įsakymu Nr. 468 „Dėl Imunoprofilaktikos organizavimo ir atlikimo tvarkos aprašo patvirtinimo“, 11.3 p.
7.	Netinkami vartoti imuniniai vaistiniai preparatai (pvz., nekokybiški, pasibaigusio tinkamumo vartoti laiko) neperduodami atliekų tvarkytojams, turintiems teisę tvarkyti farmacines atliekas	2	Klaipėdos, Šiaulių	Imunoprofilaktikos organizavimo ir atlikimo tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2002 m. rugsėjo 23 d. įsakymu Nr. 468 „Dėl Imunoprofilaktikos organizavimo ir atlikimo tvarkos aprašo patvirtinimo“, 13 p.
8.	Nesilaikoma reikalavimo imunoprofilaktiką taikyti tik gavus asmens, jo tėvų, globėjų arba atstovų pagal įstatymą sutikimą	1	Šiaulių	Lietuvos Respublikos vaikų profilaktinių skiepimų kalendorius, patvirtintas Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2018 m. rugpjūčio 29 d. įsakymu Nr. V-955 „Dėl Lietuvos Respublikos vaikų profilaktinių skiepimų kalendoriaus patvirtinimo“, 7 p.
9.	Nepageidaujamos reakcijos į skiepus neapskaitomos Infekcinių susirgimų apskaitos žurnale (forma Nr. 060/a)	1	Kauno	Privalomojo epidemiologinio registravimo, privalomojo informacijos apie epidemiologinio registravimo objektus turinio ir informacijos privalomojo perdavimo tvarka, patvirtinta Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2002 m. gruodžio 24 d. įsakymu Nr. 673 „Dėl Privalomojo epidemiologinio registravimo, privalomojo informacijos apie epidemiologinio registravimo objektus turinio ir informacijos privalomojo perdavimo tvarkos patvirtinimo“, 16.3 p.

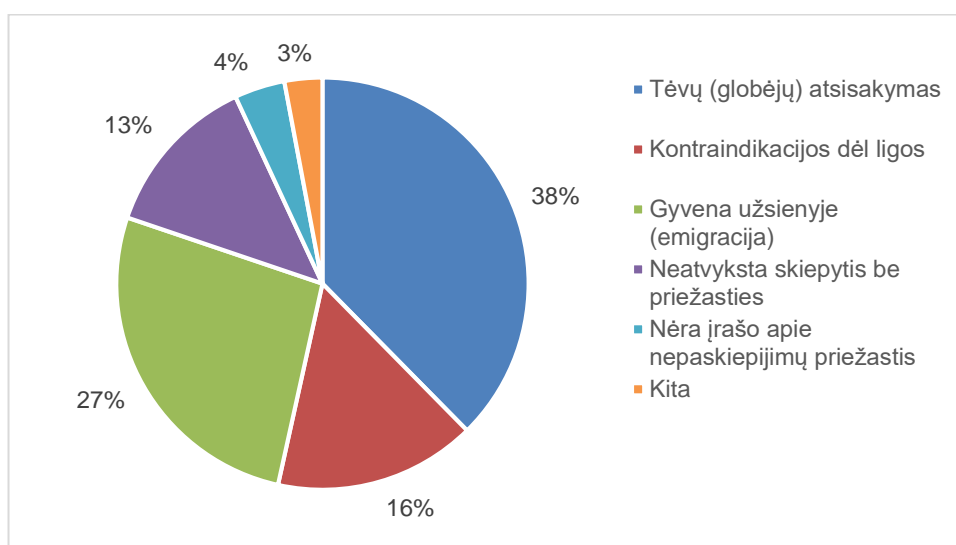
3 pav. pateiktas 2018 m. nustatytų pažeidimų, susijusių su imunoprofilaktikos vykdymu ASPĮ, pasiskirstymas grafiškai. Iš jo matyti, kad pažeidimus dėl skiepimų procedūros aprašų rengimo (neatitiktis Nr. 1) daugiausia nustatė NVSC Telšių departamentas (4 pažeidimų atvejai dėl neparengto ir / ar vadovo nepatvirtinto skiepavimo procedūros aprašo ir 4 pažeidimų atvejai dėl skiepimų procedūros aprašo parengimo ne pagal Skiepimų procedūros pavyzdinį aprašą). Pažeidimai, kai buvo neatliekamas ar nepakankamai atliekamas pneumokokinės infekcijos rizikos grupių skiepimų organizavimas ir vykdymas (neatitiktis Nr. 2), buvo nustatyti penkių NVSC departamentų. Daugiausia pažeidimų atvejų dėl individualių skiepimų planų asmenims, kurie nebuvo dėl įvairių priežasčių paskiepyti pagal tuo metu galiojusį Lietuvos Respublikos vaikų profilaktinių skiepimų kalendorių, nesudarymo (neatitiktis Nr. 3) nustatė NVSC Kauno departamentas. Daugumos šių pažeidimų būtų galima išvengti, todėl siūlytina teikti daugiau informacijos ASPĮ apie reikalavimus, taikomus imunoprofilaktikos vykdymui (informacija NVSC interneto svetainėje, klausimynų siuntimas kartu su informaciniais pranešimais apie planuojamą patikrinimą, kad ASPĮ iš anksto savarankiškai įsivertintų imunoprofilaktikos vykdymo atitiktį teisės aktų reikalavimais, ir kita).

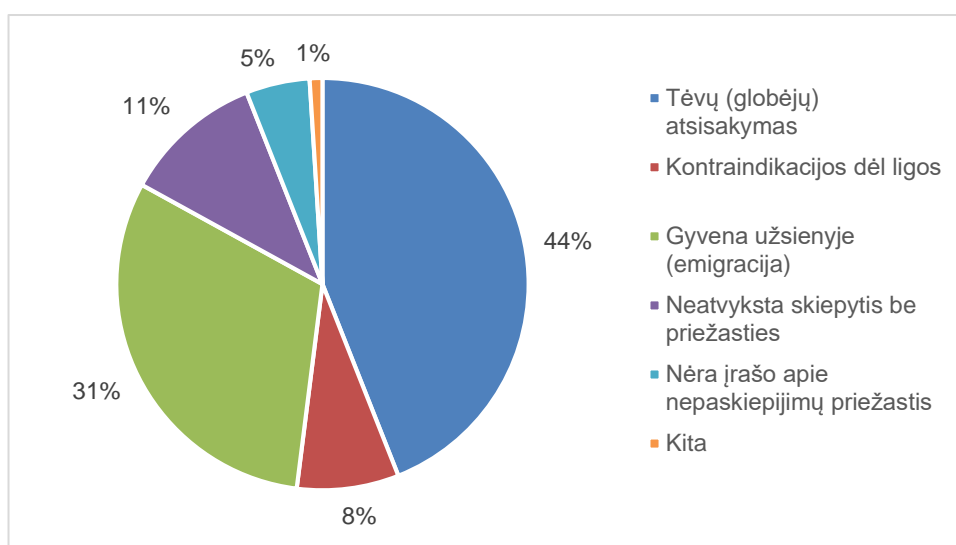
3 pav. 2018 m. nustatytų neatitikių teisės aktų reikalavimams pasiskirstymas apskrityse (pastaba: neatitikties numeris sutampa su numeriu, nurodytu 1 lentelėje)

Atliekant imunoprofilaktikos vykdymo ASPĮ kontrolę yra vertinamos ir nepaskiepimų priežastys. 2018 m. iš patikrintų ASPĮ nustatyta, kad dažniausios vaikų nepaskiepimo MMR1 ir IPV4 vakcinomis iki 2 metų amžiaus, MMR2 ir IPV5 vakcinomis iki 8 metų amžiaus ir DTaP/IPV/Hib3 vakcina iki 1 metų amžiaus priežastys yra tėvų (globėjų) atsisakymas, kurių nulemia negatyvus požiūris į skiepimus, taip pat gyvenamosios vietos pakeitimas (emigracija ar migracija). Rečiau pasitaikančios priežastys yra kontraindikacijos dėl ligos, individualaus skiepimo plano sudarymas (skiepimų atidėjimas). Paminėtina ir tai, kad dalis nepaskiepimų priežasčių lieka nežinomos dėl to, kad asmenys tiesiog neatvyksta į ASPĮ be priežasties arba ASPĮ apie tai nepažymi dokumentuose.

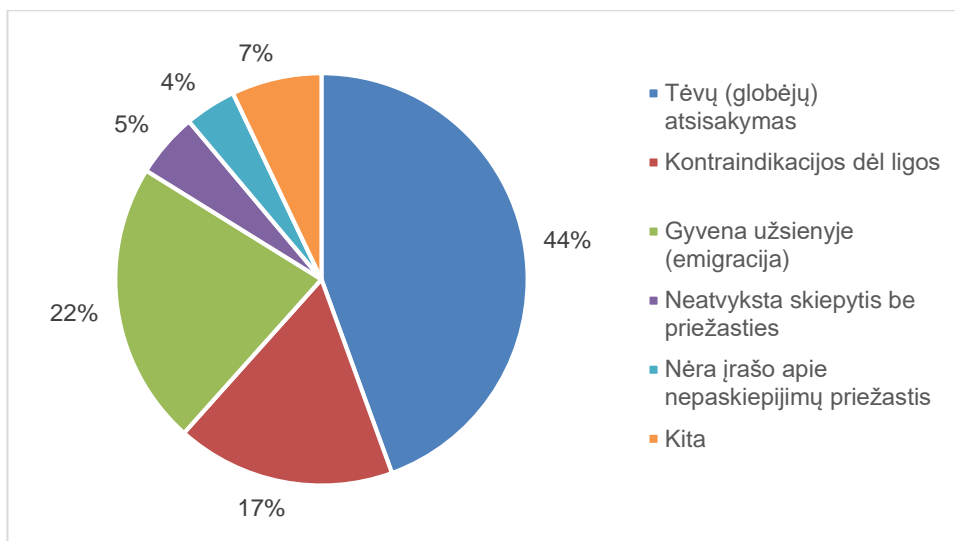
Toliau pateikiamas 2018 m. imunoprofilaktikos vykdymo ASPĮ kontrolių metu išaiškintų nepasiskiepimų priežasčių pasiskirstymas priklausomai nuo vakcinos ir vaikų skiepimo amžiaus (3–7 pav.).

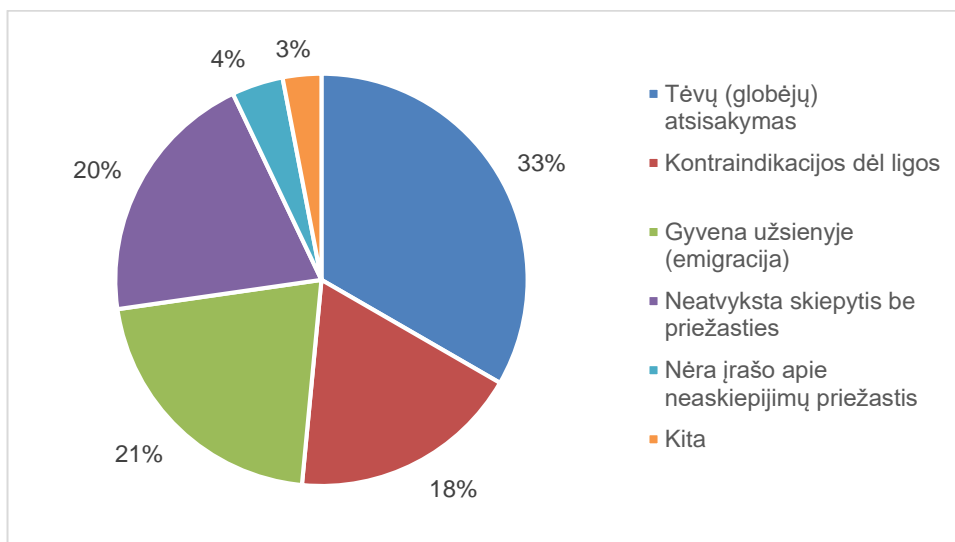
4 pav. 2 metų amžiaus vaikų nepaskiepimo MMR1 vakcina priežasčių pasiskirstymas (NVSC imunoprofilaktikos vykdymo ASPĮ 2018 m. kontrolės rezultatų duomenys)

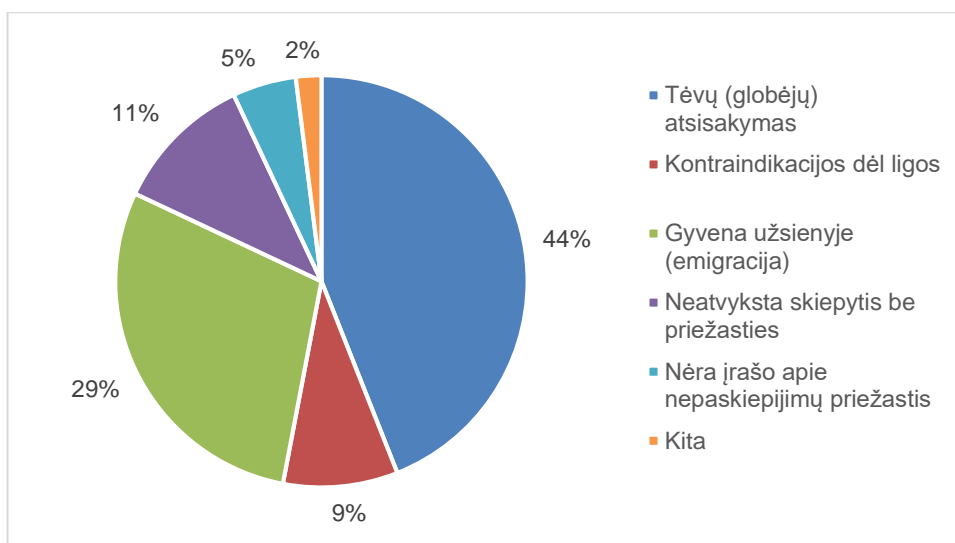
5 pav. 8 metų amžiaus vaikų nepaskiepimo MMR2 vakcina priežasčių pasiskirstymas (NVSC imunoprofilaktikos vykdymo ASPĮ 2018 m. kontrolės rezultatų duomenys)

6 pav. 1 metų amžiaus vaikų nepaskiepijimo DTaP/IPV/Hib3 vakcina priežasčių pasiskirstymas (NVSC imunoprofilaktikos vykdymo ASPĮ 2018 m. kontrolės rezultatų duomenys)

7 pav. 2 metų amžiaus vaikų nepaskiepijimo IPV4 vakcina priežasčių pasiskirstymas (NVSC imunoprofilaktikos vykdymo ASPĮ 2018 m. kontrolės rezultatų duomenys)

8 pav. 8 metų amžiaus vaikų nepaskiepijimo IPV5 vakcina priežasčių pasiskirstymas (NVSC imunoprofilaktikos vykdymo ASPĮ 2018 m. kontrolės rezultatų duomenys)